

KDYŽ SE VĚDA STÁVÁ UMĚNÍM

Rozhovor s RNDr. Lucií Benešovou, Ph.D., ředitelkou společnosti Genomac odhaluje fascinující spojení vědy a umění. Pomocí unikátního projektu Genoportrét přetváří společnost Genomac genetický kód do vizuálně ohromujících děl. Přeneste svou DNA na plátno nebo do podoby šperku a uchovejte si svou genetickou identitu navždy i vy.

Text: JANA MILITKÁ
Foto: ARCHIV GENOMAC.CZ

Co vás inspirovalo k vytvoření projektu Genoportrét?

Inspirace přišla před více než 15 lety z malé firmy v USA, kde vznikla myšlenka převést záznam jednoho z přístrojů, který v genetických laboratořích běžně používáme k analýze DNA, na plátno obrazu. My jsme na základě této myšlenky vyvinuli Genoportrét a časem ho dovedli do současné podoby, která se od té americké již značně liší. Také přibyl Genoklenot, tedy ručně vyráběný šperk též podle výsledku analýzy DNA a dále pak genetické tetování a Genoportréty podle analýzy DNA pejsků. To je světový unikát.

V čem je Genoportrét specifický?

Jedná se o zcela unikátní obraz vytvářený podle předlohy genetického kódu toho, kdo poskytne svoji DNA k analýze. Vzhledem k tomu, že genetický kód každého člověka je zcela jedinečný a nikdo na světě nemůže mít stejný (pomineme-li jednovaječná dvojčata), každý obraz je originál.

Dále je na něm zajímavé to, že může zobrazovat dvě nebo tři osoby najednou a ukazovat tak, nakolik je jejich DNA podobná. To je zajímavé například u sourozenců nebo partnerů.

Pro koho je určen?

Je určen pro každého, kdo shledává osobu, podle jejíž DNA je obraz vytvářen, jedinečnou a vzácnou. Kdo chce nějakým způsobem vyjádřit tuto jedinečnost a zároveň je trochu fanda do vědy a moderního umění. Také je oblíben u těch, kteří chtějí své blízké obdarovat při nějaké speciální události, jako je svatba, narození dítěte nebo významné jubileum něčím, co má hodnotu navěky. Obecně bych řekla, že se jedná o obraz rodinný, který jednak uchovává genetický kód testovaných osob prakticky navždy a zároveň vyjadřuje jejich spojení.

Jak probíhá proces jeho vytváření?

K tvorbě obrazu potřebujeme vzorek DNA. Ten se získává jednoduchým stěrem z úst. To zvládne každý v pohodlí svého domova, kam mu zašleme dárkovou krabičku s odběrovými jemnými tyčinkami, dokumenty obsahujícími informovaný souhlas a zpáteční obálkou pro zaslání vzorků do laboratoře. Po přijetí vzorků následuje složitý laboratorní proces zahrnující získání DNA z buněk zachycených na odběrové tyčince, namnožení vybraných částí DNA (tzv. PCR), analýzu těchto oblastí pomocí speciálního genetického přístroje, závěrečné vyhodnocení výsledků a získání genetického kódu (zjednodušeně řečeno souboru 28 čísel). Tento kód je pak převeden do podoby obrazu, konkrétně do přesných pozic jednotlivých proužků na obraze. To ale zdaleka není konec. Nyní náš grafik tvoří barevnou podobu dle zadání klienta a v případě Genoportréту Vision ještě do obrazu zakomponuje fotografii osoby nebo osob, jejichž DNA byla analyzována. Vše musí vzájemně ladit tak, aby byl zadavatel maximálně spokojen. To docílíme tím, že mu v průběhu procesu poskytneme více barevných náhledů a necháme na něm, co se mu líbí nejvíce. Nakonec necháme Genoportrét vyhotovit na vybraný materiál, a to v libovolném rozměru a velikosti. Zároveň vytvoříme certifikát, který kromě popisu Genoportréту a jednoduchého vysvětlení, co obsahuje, zahrnuje také samotný genetický kód a vyjádření jeho vzácnosti v porovnání s ostatními lidmi v naší populaci.

Co lze konkrétně ze svého Genoportréту vyčíst?

Na rozdíl od dalších genetických testů, které nabízíme, se analýza pro tvorbu Genoportréту soustřeďuje na takové oblasti DNA, které zdánlivě nejsou důležité, a proto si příroda při jejich předávání z generaci na generaci mohla dovolit udělat je tak rozmanité. Tedy nelze z nich vyčíst nic o povaze či vzhledu svého nositele, zato ukazují jeho neprostou jedinečnost. Pokud však jsou na Genoportréту vyobrazeny dvě nebo tři osoby, lze sledovat jejich genetickou podobnost. Stejně oblasti u jednotlivých osob jsou totiž odlišeny barevně.

Jak testy jako Genograf nebo Genoskop Junior přispívají k lepšímu pochopení vlastní identity a historie?

V testu Genograf zkoumáme dávné předky po otcovské a mateřské linii ve smyslu odkud pocházeli, kudy putovali a kde se usídlili. Díky tomu pomáháme nejen zjistit, jaké má člověk kořeny, ale také nalézt vzdálené příbuzné nebo dokončit rodokmen. Jsou to testy, které hledí do minulosti.

Testy Genoskop spíše hledí do budoucna a pomáhají testované osobě zlepšit svůj život. Jsou zaměřeny na odhalování vrozených předpokladů, a to buď takových, které souvisí se sportovními nebo hudebními vlohami anebo s předpoklady k redukci váhy. V prvním typu testu – Genoskopu Junior – je cílem pomoci rodičům nasměrovat své děti k takovým činnostem, které by jim měly být přirozené, vyhovovat jim a dělat je tak šťastné. Druhý typ testu – Genoskop Linie – je určen všem, kdo se snaží nějakým způsobem měnit svoji váhu rozumným a zdravým způsobem a zajímá je, jak je k tomu jejich tělo geneticky uzpůsobeno, co mu dělá dobře a s čím třeba trochu bojuje. Tento test jistě nezaručí zázračné hubnutí, ale pomůže v nastavení smysluplného stravovacího a fyzického programu, který by měl přirozenou cestou vést k tomu cítit se lépe.

Jak vidíte budoucnost Genoportrétů?

Pevně věřím, že mají velkou budoucnost! Mám pocit, že v tomto uspěchaném světě i přes všechny možnosti, které nám nové technologie nabízejí, stále většina z nás vidí to důležité především ve své rodině, své identitě. Obrazy, šperky nebo tetování, které přímo vyjadřují identitu osoby, podle které byly vytvořeny, mají nevyčíslitelnou, a hlavně věčnou hodnotu. Někteří klienti hovoří o „rodinném dědictví“, jiní se cítí s náramkem nebo přívěskem s genetickým kódem svého dítěte nebo rodiče prostě lépe, možná bezpečněji. Pokud i vy toužíte po svém genoportrétu, objednejte se na www.genomac.cz. ■